

Nalazite se ovdje: [Naslovnica](#) ▶ [Kultura](#) ▶ [Film](#) ▶

DUBROVNIK NA VELIKOM PLATNU Je li filmski turizam blago ili breme Dubrovnika?

DUBROVNIK NA VELIKOM PLATNU Je li filmski turizam blago ili breme Dubrovnika?

Dubrovnik je jedna od rijetkih lokacija u Hrvatskoj koja je iskoristila svoj filmski potencijal

Autor: [Petra Orešković](#) 02/11/2023 u 18:02 h

UNSPASH/CANVA

"Sad ste me zbunili. Ja sam cijelo vrijeme mislila da su ove zidine izgrađene za potrebe snimanja **Igre prijestolja**". Ovo je jedna zbunjena američka turistkinja rekla svom turističkom vodiču koji je jednu kruzersku grupu turista proveo po **Dubrovniku** i ispričao im priču o dubrovačkoj povijesti i izgradnji obrambenih zidina. Anegdota je to koju rado prepričava Božo Skoko, profesor odnosa s javnošću i jedan od vodećih hrvatskih komunikacijskih stručnjaka.

"Mi moramo iskoristiti 'Igru prijestolja' i filmsku industriju općenito, a ne da ona iskoristi nas", naglašava Skoko, dugogodišnji konzultant za strateško komuniciranje i brendiranje destinacija.

Činjenica je da je snimanje serije "Igra prijestolja", u kojoj je Dubrovnik poslužio kao kulisa za imaginarni "King's Landing", uvelike utjecalo na turizam u ovom dalmatinskom gradu. To nam potvrđuju iz Turističke zajednice grada Dubrovnika.

"Igra prijestolja" je imala izuzetan utjecaj na turizam Dubrovnika. Privukla je veliki broj obožavatelja serije koji su željeli u stvarnom životu doživjeti lokacije koje su gledali na ekranu. To je **rezultiralo značajnim porastom turističkih posjeta Dubrovniku, povećanjem interesa za destinaciju i proširenjem turističke ponude**", objašnjavaju nam iz TZ Dubrovnik.

Radi filmskog turizma, milijuni se slijevaju u blagajnu

Brojke koje ovo potvrđuju su impresivne. Dok je 2010., godinu dana prije početka emitiranja spomenute serije, Hrvatsku posjetilo oko devet milijuna ljudi, već 2011. godine broj dolazaka iz inozemstva dosegao je 18,4 milijuna. Riječ je o povećanju većem od 100 posto. Prema podacima Ekonomskog instituta Dubrovačko-neretvanske županije u razdoblju od 2012. do 2015. godine samo zbog ove serije u prosjeku **svake godine**

posjetilo je **60.000 turista više**, a prema izračunu su potrošili ukupno 126 milijuna eura.

Ministarstvo kulture potvrdilo je da su strane produkcije donijele Hrvatskoj u deset godina više od 1,3 milijarde tadašnjih kuna. Podaci ujedno potvrđuju kako je serija doprinijela hrvatskom gospodarstvu 180,7 milijuna eura između 2013. i 2018. godine. Drugim riječima, samo zbog jedne serije u hrvatsko se gospodarstvo od 2013. pa do 2018. slijevalo više od 30 milijuna eura godišnje. Nagli porast ostvarilo i hotelijerstvo koje je nakon izlaska sezona, u Dubrovniku i okolici, ostvarilo je **porast noćenja do 300 posto**.

'BITI PRIKAZAN NA VELIKIM ILI MALIM EKRANIMA KAO MJESTO ROMANTIKE, AVANTURE ILI VRHUNSKJE ZABAVE JE JEDNA STVAR KOJA NAM MOŽE DONIJETI PUNO VIŠE DUGOROČNIH BENEFITA OD IGRANJA FIKTIVNE LOKACIJE NA FILMU'

Recentnim podacima koji bi pokazali kolika je danas dobit Dubrovnika od "Igre prijestolja" Grad Dubrovnik i TZ Dubrovnik ne barataju, odgovaraju nam.

Pokazatelji su to koji potvrđuju da Dubrovnik neminovno ima koristi od filmskog turizma. Ipak, vratimo li se na anegdodu s početka, otvara se pitanje **može li percepcija King's Landinga naškoditi identitetu 'pravog' Dubrovnika**.

"Turisti ne smiju Dubrovnik doživljavati isključivo kao kulisu već se moramo potruditi da filmovi i serije postanu mamac, koji privlači pozornost, a onda se potruditi da ispričamo pravu priču o Dubrovniku. Filmske ture i rute moraju biti u službi Dubrovnika, a ne obrnuto", uvjerava Skoko.

Ugrožava li se identitet Dubrovnika?

Dubrovnik je grad sa 1400 godina izrazito dobro zabilježene povijesti. 450 godina bio je vlastita država. Tijekom tog razdoblja u Dubrovniku je pokrenuta prva karantena, Dubrovačka republika postala je prva europska država koja je ukinula ropstvo još 1417., prva je uz Vatikan i Francusku europska država koja je priznala SAD. Također, osnovni alati računovodstva izmišljeni su u Dubrovniku, a grad je imao jedan od najnaprednijih kanalizacijskih sustava na kontinentu, možda i najveću mrežu diplomatskih ureda tog vremena, Dubrovnik je uvijek bio grad umjetnosti i kulture. Ovo su neke od činjenica o Dubrovniku koje izdvaja **Božidar Jukić**, dubrovački turistički vodič.

"Teško je ugroziti identitet takvog grada", napominje.

Jukić upozorava da je većina stranih medija željela pošto poto uvećati ulogu serije "Igra prijestolja" u turističkom uspjehu Dubrovnika.

"Ponekad kada čitate takve tekstove, dobijete dojam kako nije bilo Dubrovnika prije snimanja ove serije. Dubrovnik je i prije uspjeha serije bio popularna destinacija s imponantnim turističkim brojkama", upozorava Jukić.

Dođu radi King's Landinga, ostaju zbog Dubrovnika

Također, rast brojeva gostiju s američkog tržišta je već odavno bio prisutan i efekt GOT-a ga nije stvorio, već samo "pogurao" naprijed, naglašava vodič. On je mišljenja da **najvažniji utjecaj serije "Igra prijestolja" na dubrovački turizam dodavanje nove atrakcije, odnosno prodajne prednosti za destinaciju koja do tada nije postojala**. Treba, kaže, imati na umu da govorimo o etabliranoj destinaciji s mnogim adutima koji su uglavnom dobro poznati potencijalnim gostima,

a reputacija lokacije snimanja jedne od najpopularnijih serijala svih vremena je potpuno nova zanimljivost vezana za Dubrovnik.

"Kada se uzme u obzir kako se radi o atrakciji koja je uglavnom zanimljiva mlađim gostima, cijela priča postaje još zanimljivija. Naime, Dubrovnik je često bio na glasu kao destinacija koja nije pretjerano zanimljiva mladima zbog nedostatka noćnog života i zabavnih sadržaja. 'Igra prijestolje' je tu napravila najveću razliku. Od te serije smo dobili jako puno PR-a, pogotovo kod publika koje smo teže privlačili", navodi Jukić.

DOK JE GODINU PRIJE POČETKA EMITIRANJA IGRE PRIJESTOLJA HRVATSKU POSJETILO OKO DESET MILIJUNA LJUDI, GODINU KASNIJE BROJ DOLAZAKA IZ INOZEMSTVA DOSEGNUO JE 18,4 MILIJUNA. RIJEČ JE O POVEĆANJU VEĆEM OD 100 POSTO

Jukić trenutno u ponudi nema svoje redovne GOT ture već je nekada angažiran kao vodič na privatnim pregledima grada koji su nekad čisti GOT, a češće kombinacija GOT i dubrovačke povijesti. Kad vodi GOT ture, one su uglavnom kombinacija lokacija, priča vezanih uz snimanje, ali i paralela s dubrovačkom poviješću kojih ima dosta.

"Lijep je osjećaj kad gosti zatraže izlet vezan za TV serijal, a na kraju budu puno više oduševljeni poviješću grada, te ga dožive kao nešto puno više od puke filmske lokacije", kaže Jukić. Dodaje da bi filmski turizam trebao biti itekako dobrodošao u Dubrovniku, ali **filmski turizam nije glavni adut Dubrovnik** ili nešto na čijim temeljima ova destinacija treba počivati.

Dubrovnik ne brendira sebe

I Jukića i Skoku 'muči' isto – **Dubrovnik na malom ekranima i velikom filmskom platnu rijetko 'igra' sebe**. Rijetko se ekraniziraju autohtoni junaci, priče, činjenice i legende.

"U čemu je razlika između Pariza, Venecije ili Las Vegasa s jedne strane i Lyona, Firence i Denvera s druge strane? Razlika ima dosta, ali jedna od najočitijih je prisustvo u pop kulturi. Pariz, Venecija i Las Vegas su prikazani u bezbroj filmova, spominju se u mnogim pjesmama, o njima pišu mnogobrojni romani. Biti prikazan na velikim ili malim ekranima kao mjesto romantike, avanture ili vrhunske zabave je jedna stvar koja nam može donijeti puno više dugoročnih benefita od igranja fiktivne lokacije na filmu. To je nešto čemu se isplati težiti", navodi Jukić.

Skoko upozorava da je potrebno kontinuirano raditi na suglasju između drugih segmenata turističke ponude i one vezane uz popularne filmske produkcije, kako Grad ne bi postao filmska kulisa.

"Ima puno zanemarenih priča koje se mogu dodatno na kreativan način ispričati i koje će na drukčiji način 'prodavati' Dubrovnik te biti magnet za privlačenje turista", naglašava Skoko.

OVE SU GODINE U DUBROVNIKU SNIMANI IGRANI FILM "WOLAND" I TV SERIJA "SISI", A OD SNIMANJA NA JAVNIM POVRŠINAMA GRADA, U GRADSKI PRORAČUN STIGLO JE OKO 4 I POL TISUĆE EURA

Neke od tih priča mogu biti dubrovački velikani, sloboda, pomorstvo, razvoj kulture, doprinos dubrovačkih redovnika, gastronomija ili način života. Svaki od tih segmenata mogu postati brend za sebe, unutar velikog brenda Dubrovnik, objašnjava stručnjak.

"Kada netko u svijetu govori o Dubrovniku, govori kao o fenomenu – fenomenu republike, sjajne arhitekture i povijesti. Međutim, vidimo da o tom fenomenu relativno malo zna šira globalna javnost. To znači da **ove**

male priče nismo dovoljno popularizirali i ispričali na atraktivan i slikovit način. Primjerice, gledamo li na globalnoj razini, nisu dovoljni naponi turističke zajednice. Imamo premalo filmova o Dubrovniku, gdje Dubrovnik glumi sebe, a ne imaginarne lokacije", naglašava Skoko.

Dodaje da od velikana poput Ruđera Boškovića, Marina Getaldića ili Ivan Gundulića nismo napravili globalne zvijezde i nismo ih približili stranim javnostima.

"Nije dovoljno prezentirati ih kroz zanimljivosti koje će ispričati turistički vodič. Bilo bi idealno da strani turisti čuju za njih u svojim domovima, a onda požele upoznati njihov zavičaj. Slavni ljudi rođeni u nekom gradu važan su dio njegova brenda", napominje Skoko pa zaključuje: "nije dovoljno raditi na popularizaciji zidina, koje su veličanstvene, već svega onoga što čini Dubrovnik".

Što se snimalo u Dubrovniku u 2023.?

Iz HAVC-a smo doznali da je u sklopu njihovog programa poticaja "Filming in Croatia" u razdoblju od 2012. do 2022. snimljeno 109 projekata, od kojih **19 u samom gradu Dubrovniku, a ukupno 25 ako računamo županiju.** Ukupan broj snimajućih dana u Dubrovačko-neretvanskoj županiji u razdoblju od 2012. do 2022. je 262 (od ukupnog broja 2649). U 2023. je snimanje završilo 12 projekata, a još dva se upravo snimaju. Također, ove godine za projekte prijavljene u program poticaja nije bilo snimanja u gradu Dubrovniku.

Ove su godine u Dubrovniku snimani **igrani film "Woland" i TV serija "Sisi"**. Od ovih, ali i ostalih snimanja na javnim površinama Grada, ove je godine u gradski proračun stiglo **oko 4 i pol tisuće eura.** No, to je tek manji dio onoga što produkcije ostave u gradu jer prihode imaju i gradska društva, ali i restorani, hoteli i naši sugrađani uključeni u snimanja, kažu nam iz Grada Dubrovnika.

"Od snimanja filmova Dubrovnik ima i novčanu korist, ali ona nije prioritetna, jer gledamo na to ponajprije kao na dio marketinških alata kojima se promovira naš grad", ističu.

Turizam je onakav kakvim ga 'mi' učinimo

Lako se da zaključiti da filmski turizam donosi veliku korist, a Dubrovnik je svoje potencijale dobro iskoristio. No s druge strane, "Igra prijestolja" rezultirala je i jednom pojavom od koje se posljednjih godina sve više bježi, a to je **masovni turizam.**

S više od 100% porasta turističke posjećenosti od 2011. godine, Dubrovnik se bori s negativnim učincima masovnog turizma. Gužve, prometni zastoji, kruzeri, uništavanje i iskorištavanje prirodnih, kulturnih i antropogenih resursa...

UNESCO je odredio zaštitne mjere za zaštitu Starog grada tako da se ograniči dnevni broj posjeta Starom gradu. Problematika s kruzerima rješava se smanjenjem broja kruzera sa šest do osam na dva do tri kruzera s kapacitetom od 4000 posjetitelja koji mogu istovremeno pristajati u luci. Pokrenut je projekt Poštujte grad (*Respect the City*) kojim se nastoji smanjiti učinak masovnog turizma.

"Filmski turizam može imati i pozitivne i negativne učinke na destinaciju poput Dubrovnika. Pozitivni učinak je nemjerljiva promocija destinacije na raznim tržištima, povećanje broja posjetitelja, veći prihod, ali i proširenje same turističke ponude. S druge strane, negativni dio se može odraziti na su gužve, trošenje javnih prostora i očuvanje kulturne baštine, tako da je važno upravljati filmskim turizmom kako bi se minimizirali potencijalni negativni utjecaji", napominju iz Turističke zajednice grada Dubrovnika.

Da filmski turizam trenutno ide na ruku masovnom turizmu smatra i **Viktorija Knežević**, kreatorica igrice MyDubrovnik koja kroz realistične 3D detalje otkriva prekrasne ljepote ovoga grada i njegove povijesne priče, ličnosti, ulice, zidine i spomenike. Knežević je u pandemiji napravila i aplikaciju koja je pomagala turističkim agencijama da pruže gostima usluge vođenja uz pomoć najsuvremenije tehnologije.

"Vjerujem da to nije uklesano u kamenu i da je moguće i takav oblik turizma organizirati na način koji je održiv. Znači nije nam kriv turizam, nego mi što ne znamo ili ne želimo postaviti kvalitetne okvire", napominje Knežević, nezavisna kandidatkinja za gradonačenicu Dubrovnika na nadolazećim izborima.

"Naša **slavna povijest fascinantnija je od fikcije**, ali tko nam je kriv što mi o tome nismo snimili globalno uspješnu seriju", zaključuje.

Svi znaju da je Međuzemlje Novi Zeland, a Vis se ne povezuje s mjuziklom Mamma Mia

*Hrvatska iz godine u godinu privlači sve više stranih filmskih produkcija na ove prostore. Ljepote hrvatske ove je godine ispromovirao film „Faraway” s Goranom Bogdanom u glavnoj ulozi, sniman po otocima južne Dalmacije. Otok **Krk** poslužio je kao kulisa za popularnu seriju „**The Witcher**”, a Vis je, primjerice, glumio **Grčku** u filmu „**Mamma Mia 2**”.*

Na Braču, uvjerali smo se iz prve ruke, nema nikakvih znakova da se na Vidovoj gori ili u Pustinji Blaca snimao ikakav film. No, dobro, nije riječ o filmu većeg dosega koji je stekao veću popularnost. No, za seriju „The Witcher” i film „Mamma Mia” nema tko nije čuo pa ipak – nisu znatnije iskorišteni za promociju Hrvatske.

„Kad dođete na Vis očekujete daleko više od ploče na plaži Srebrena s par detalja o snimanju Mamma Mia. Možda zgodne kataloge, fotografije filmskih zvijezda, možda neku očuvanu kulisu... Znam da to nije jednostavno, jer trebate regulirati prava i slično, ali sve je moguće u dogovoru s produkcijom”, napominje Božo Skoko, dugogodišnji konzultant za strateško komuniciranje i brendiranje destinacija.

Dovoljno je, kaže, pogledati spot koji je HBO snimio sa zvijezdama „Igre prijestolja”, a u kojima promovira ljepote Hrvatske, posebno Dubrovnika i Splita.

Jedan od boljih primjera kako iskoristiti lokaciju snimanja popularnih filmova pružio je Novi Zeland. Novi Zeland sjajno je iskoristio popularnost trilogije „Gospodar prstenova” kako bi ispričao priču o svojim zelenim prostranstvima i ekološki očuvanom krajoliku, napominje Skoko.

„Zahvaljujući globalnoj kampanji koja je pratila distribuciju filmova, danas cijeli svijet zna da je Međuzemlje zapravo Novi Zeland dok većina onih koji su gledali drugi nastavak popularnog mjuzikla Mamma Mia, nemaju pojma da je sniman na našem Visu već i dalje misle da je to neki grčki otok”, naglašava profesor Skoko.

Star Wars u Dubrovniku - promašena prilika?

Iako je "Igra prijestolja" ostavila dubok trag na turističkoj karti Dubrovnika, nije riječ o jedinom velikom filmskom projektu koji se može povezati s Dubrovnikom. Knightfall, Robin Hood, The Fan, Ratovi zvijezda: Posljednji Jedi – ovo su samo neki od filmova snimanih posljednjeg desetljeća u Dubrovniku.

*Je li Dubrovnik propustio priliku da se poveže s planetarno popularnom franšizom Ratovi zvijezda? Naime, u Starom gradu u Dubrovniku bio je smješten galaktički grad Canto Bright. Na tom projektu, 2016. godine bilo je angažirano oko 290 domaćih filmskih djelatnika i 120 statista. Dubrovnik je tom prilikom transformiran u **gledalište uživo**. Lokacije snimanja su Stradun, tvrđava Revelin, tvrđava Minčeta, plaža Banje te okolica Pomorskog muzeja.*

"Dubrovnik nije iskoristio Star Wars pretjerano dobro, ali nažalost, nije se niti moglo puno bolje iskoristiti taj filmski serijal. Naime, Dubrovnik je utjelovio jednu od najomraženijih i najmanje pamtljivih lokacija u Star Wars univerzumu", naglašava Božidar Jukić.

Osim toga, s filmom "Ratovi zvijezda: Posljednji Jedi", koji je sniman u Dubrovniku, počinje nevjerojatan pad popularnosti ove franšize, a pad traje do danas.

"Naravno, Dubrovnik s tim nema veze. Ipak, zbog svega spomenutog, nije se ni moglo puno bolje u promociji Dubrovnika iskoristiti snimanje", zaključuje Jukić koji je i sam, kako kaže, bivši obožavatelj Star Wars brenda.

"Bio sam jako uzbuđen najavom snimanja u Dubrovniku. Nadao sam se kako će uvrštenje u popis lokacija snimanja Zvezdanih ratova biti novi veliki podstrek ugledu destinacije, ali to se ipak nije dogodilo".

Jedno je vrijeme Jukić nudio i filmsku turu inspiriranu Ratovima zvijezda no nije bilo dovoljno atraktivno da bi se u to dalje ulagalo.

"Snimanje trajalo deset noći, a pripreme za snimanje više od dva mjeseca. Navodno je ukupan iznos dubrovačkog dijela snimanja bio 54 milijuna dolara, a nakon editiranja većina akcije snimljene u Dubrovniku je izbačeno iz finalnog proizvoda. Dubrovnik je na ekranu manje od 50 sekundi. Uz takve brojke, Star Wars tura je više bila priča o samoj produkciji i snimanju nego samo obilazak lokacija vidljivih u filmu", objasnio je.

Lokalni filmski uredi: Dubrovnik predvodnih filmskog turizma u Hrvatskoj, ali nema svoj filmski ured

U Hrvatskoj na lokalnoj razini djeluje pet filmskih ureda koji pružaju podršku domaćim i stranim producentima i filmskim ekipama. Zadar, Zagreb, Varaždin, Kvarner, Istra – ovo su lokacije lokalnih filmskih ured u Hrvatskoj. Dubrovnik nema svoj filmski ured iako je jedna od najpopularnijih filmskih lokacija u Hrvatskoj.

Na temelju naglog porasta potražnje za Dubrovnikom kao filmskom lokacijom, u Strateškom planu grada Dubrovnika od 2018. do 2020. naveden je model upravljanja i organizacije filmskog turizma prema kojem bi se 2021. godine osnovao filmski ured koji će se omogućiti kvalitetna i učinkovita komunikacija između produkcije i domaćih sudionika. Ipak, do danas taj ured nije osnovan. Tko ih uopće osniva i na koji način, upitali smo HAVC.

"Lokalni filmski uredi osnivaju se na području gradova ili županija, negdje djeluju samostalno, drugdje u sklopu javnih ustanova i slično. Osnivaju se u vidu unapređenja audiovizualnog sektora na lokalnoj razini i pomoći vezanoj uz sve vrste snimanja od studentskih do visokobudžetnih projekata. **HAVC nema utjecaj na osnivanje lokalnih filmskih ureda ili njihovo ustrojstvo**, ali surađuje sa svim aktivnim uredima u Hrvatskoj i koordinira zajednička predstavljanja i aktivnosti u zemlji i inozemstvu", odgovaraju.

Za komentar smo upitali i TZ Grada Dubrovnika i Grad Dubrovnik. Odgovaraju da Dubrovnik nastavlja razvijati filmsku industriju i planove u tom smjeru.

"U okviru projekta kupnje TUP-a, bivšeg tvorničkog pogona u Gružu, planira se ostvariti filmski studio manjih gabarita. Ujedno će se oformiti tim stručnjaka koji će biti dostupni filmskim produkcijama koje dolaze u grad i županiju. To nam daje priliku za disperziju djelatnosti jer su se brojni mladi ljudi pronašli u filmskoj industriji, a ona je kompatibilna s turističkim aktivnostima", navode.

Članak je dio projekta "Brendiranje Hrvatske kroz film – neostvareni potencijali hrvatskog filmskog turizma", a objavljen je uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz programa poticanja novinarske izvrsnosti.

OZNAKE	BOŽO SKOKO	DUBROVNIK	FILM	FILMSKI TURIZAM
IGRA PRIJESTOLJA	VIS	MAMMA MIA 2	VIKTORIJA KNEŽEVIĆ	HAVC

VEZANI ČLANCI

